

Nr 396

Av herr **Stefanson**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bidrag till företagarföreningar m.fl.*

(Lika lydande med motion nr 457 i Andra kammaren)

1960 års riksdag behandlade flertalet principfrågor inom området för statens kreditstöd till hantverk och småindustri. Därvid fann riksdagen företagarföreningarna vara det ur organisatorisk synpunkt lämpligaste organet för handhavande av utlåningen från den av riksdagen samma år instiftade statens hantverks- och industrilånefond. I sin behandling av frågan fann statsutskottet skäl särskilt framhålla fördelen av föreningarnas ställning såsom från staten fristående, självständiga organ. Riksdagens beslut innebar ingen avvikelse från den av statsutskottet uttalade meningen.

En förutsättning för att föreningarna skall kunna upprätthålla en självständig ställning är tillgången på tillräckliga fonder samt resurser att hålla erforderlig organisation. Sedan företagarföreningarnas tillkomst har statmakterna sökt tillgodose föreningarnas behov i nämnda avseenden genom bidrag till deras administration samt tillskott av s.k. subventionsmedel. Sistnämnda medel har tilldelats föreningarna i syfte att ge dessa erforderlig ekonomisk stabilitet såväl för att möjliggöra för föreningarna att ikläda sig det med principerna för utlåningen följande, betydande risktagandet som för att bereda dem täckning för de på grund av risktagandet ofrånkomliga förlusterna. Tidigare tilldelades företagarföreningarna subventionsmedel i procent av upplånade fondmedel. Den tillämpade procentsatsen utgjorde länge 10 % för att sedan sänkas till 7 %, i vissa fall t.o.m. 5 %. Efter 1956 års höstriksdags beslut att öka den dåvarande fonden för lån till företagarföreningar m. fl. med 30 miljoner kronor begränsades tilldelningen av subventionsmedel. Ifrågavarande inskränkning var närmast föranledd av uppfattningen att företagarföreningarna genom de större lånemedlen kunde tillgodogöra sig ränteinkomster som ansågs kunna möjliggöra erforderlig avsättning för risktäkningsändamål. Statens utlåningsränta uppgick vid tidpunkten till 3½ %. Därtill hade företagarföreningarna förmånen av två års räntefrihet å upplånade medel ur fonden. Fjolårets riksdag beslöt att sistnämnda förmån icke längre skulle gälla. Därjämte bestämdes att utlåningsräntan skulle följa statens normallåneränta, vilken vid tiden för beslutet var 4½ %. Senare, den 1 juli 1960, har normallåneräntan höjts till 4¾ %.

Trots nämnda åtgärder, vilka i hög grad reducerat företagarföreningar-

nas inkomster och följaktligen även deras möjligheter till kapitalbildning, har subventionsmedel endast i synnerligen begränsad utsträckning tilldelats föreningarna och allenast i anledning av förluster på grund av lån, som lämnats till följd av särskilda statliga åtgöranden.

I årets statsverksproposition har departementschefen förordat en fortsatt reservering av för risktäckningsändamål anvisade medel. Departementschefen har vidare meddelat, att systemet visat sig fungera väl. Mot departementschefens uppfattning talar de av kommerskollegium och företagarföreningarnas förtroenderåd anförda synpunkterna. Såväl ämbetsverket som förtroenderådet har framhållit att de ständigt ökade lånemedelsresurser som ställts till föreningarnas förfogande måste motsvaras av en ökning av föreningarnas fonder. I yttranden påtalas den bristande konsekvensen i statsmakternas ställningstaganden, vilka förutsätter att föreningarna skall ikläda sig ökade risker samtidigt som de nödgas ianspråkta fonderade medel för täckande av löpande utgifter. Till undvikande av missförstånd må särskilt framhållas att föreningarnas behov av subventionsmedel icke enbart äger samband med inträffande förluster utan framför allt med det risktagande som är förenat med utlåningen. Då lånen oftast är långfristiga, kan icke nämnda risktagande bedömas med utgångspunkt från rådande konjunkturläge. Vore föreningarna statliga organ funnes icke anledning till medelsanvisningar av nu ifrågasatt slag. Det är emellertid oförenligt att dels förklara enskilda ekonomiska föreningar vara lämpligaste långivningsorgan, dels underlåta att förse dem med erforderligt riskkapital.

Med hänsyn härtill ter det sig naturligt, att en fördelning mellan företagarföreningarna av under anslaget Bidrag till företagareföreningar m.fl. reserverade subventionsmedel verkställs. Några större betänkligheter borde en sådan åtgärd icke möta, då medlen av företagarföreningarna allenast får utnyttjas i deras långivning samt för täckande av däri uppkomna förluster samt om — såsom kommerskollegium rekommenderat — medlen tilldelas föreningarna på villkor att desamma efter avdrag för förlusterna skall återbetalas, därest föreningarna skulle upphöra med sin låneverksamhet. Det torde icke råda tvivel om att förutsättningar i dag föreligger för att medelsbehovet skall kunna bedömas med tillräcklig säkerhet.

Med stöd av vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen måtte vid sin behandling av tionde huvudtiteln punkt 11 besluta att under reservationsanslaget Bidrag till företagarföreningar m.fl. behållna medel för risktäckningsändamål skall efter Kungl. Maj:ts prövning fördelas mellan företagarföreningarna.

Stockholm den 26 januari 1961

Stig Stefanson